

Motion

NPF-säkra skolor

Mellan sju och nio procent av landets elever har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF). Dit räknas bland annat adhd/add, autismspektrumtillstånd, Tourettes syndrom, OCD och språkstörning. Läger vi till elever med dyslexi och/eller dyskalkyli är andelen ännu högre.¹

Enligt Riksförbundet Attentions undersökning under sommaren 2022 kände nästan sex av tio elever med NPF en oro inför skolstart och bland deras föräldrar var andelen ännu högre, sju av tio.²

Många elever med NPF upplever hela eller stora delar av sin skolgång som oerhört påfrestande. I Sverige har sju procent av gymnasieleverna problematiskt hög skolfrånvaro och så många som tre fjärdedelar av dessa tros leva med NPF.³

För den enskilde individen kan det leda till såväl uppgivenhet som avhopp från skolan i förtid. Många elever med problematiskt hög frånvaro mår dåligt, har sänkt självkänsla och vissa lider även av ätstörningar eller självskadebeteende.

När eleverna själva berättar om orsakerna till deras frånvaro i en enkät⁴ lyder svaren:

- 69% säger att de mår dåligt av att vara i skolans lokaler då det är för mycket intryck
- 64% känner att det är för höga krav och att de blir stressade
- 58% tycker att de inte får den hjälp och det stöd de behöver

Och bland föräldrarna till de hemmavarande barnen med NPF är konsekvenserna av barnens skolsituation också påtagliga, visar samma enkät:

- 41% har drabbats av utmattningssyndrom
- 38% har gått ner i arbetstid
- 8% har tvingats sluta jobba helt

¹ Specialpedagogiska myndigheten 2023-08-05,

<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf>

² Debattartikel av Riksförbundet Attention 2022-09-01,

<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/k6qxRA/attention-skolan-borjar-och-npf-familjerna-lider>

³ Region Stockholm 2023-07-03, <https://www.habilitering.se/fakta-och-rad/temasidor/skola-och-npf/manga-med-hog-franvaro-har-npf>

⁴ Riksförbundet Attentions rapport " Vägen tillbaka – från skolfrånvaro till skolnärvaro", publicerad 2023-03-16

I längden kan detta också bli oerhört kostsamt för hela samhället. Värt att påpeka är att dessa siffror är nationella och inte kommunspecifika. Men vi har ingen anledning att anta att Södertälje kommun skulle vara avsevärt bättre än landet i snitt.

Men innebär detta att det är helt hopplöst att försöka komma tillrätta med problemen? Nej, menar flera av de aktörer vi refererat till. Exempelvis finns den uppmärksammade Källbrinksskolan i Huddinge som tänkt om och tänkt nytt för att anpassa lokaler, undervisning, lunch, raster och pedagogiskt material för att passa alla elever.

”– Jag ser det som att vi på Källbrinksskolan uppfyller skollagen. Den är tydlig: Vi ska motverka funktionsnedsättnings konsekvenser så långt som möjligt. Och det är precis det vi gör här. Vi ger alla barn möjligheten att ha en schysst skolgång med bra lärare och bra anpassningar. Jag upplever att många faktiskt inte tittar på vad skollagen säger, och vad det innebär”, säger skolans rektor Elinor Kennerö Tonner till tidningen Skolvärlden.

I Södertälje kommun har vi utmaningar med både utanförskap och kriminalitet bland våra unga och skolresultaten varierar vitt och brett mellan både skolor och årskullar. Ett viktigt steg mot fler ungdomar med ljusa framtidsutsikter är att se till att våra skolor är anpassade för alla barn, inte bara en stor andel barn.

Så för att ge alla barn en rättvis chans att klara av sin skolgång vill vi se att kommunens skolor NPF-säkras. Detta kan kräva en rad åtgärder som bland annat inkluderar:

- Att all personal i skolan utbildas i specialpedagogik och NPF.
- Att skolan använder sig av tydlig struktur såsom TimeTimers och att ämnen på schemat har en tydlig färgkodning som matchas på undervisningsmaterialet.
- Att det finns en tydlig agenda på tavlan där arbetsuppgifternas syfte, början och slut framgår.
- Att generella och individuella anpassningar ges i klassrumsmiljön så att valfrihet finns för den som behöver.
- Att hela skolmiljön ger ett lugnare intryck än den typiska sinnebild vi har av en skolmiljö. Rogivande färgsättning med avskalade väggar där man inte sätter upp distraherande skolarbete eller hela klassens teckningar, till exempel.
- Att belysningen anpassas för ett mer harmoniskt ljus i hela skolan. Starka lysrör kan verka störande för många.
- Att det skyltas tydligt så att det blir enkelt att hitta till lektionssalarna.
- Att hjälpmedel såsom datorprogram, brusreducerande hörlurar, avgränsningsskärmar, tangles, stressbollar och anpassade sittmöjligheter köps in och tillgängliggörs för eleverna.
- Att elever ges tillgång till pauser, återhämtning, mindre rum och tysta rum.

- Att elever som behöver återhämtning ges alternativ till att vara ute på skolgården under rasterna.
- Att man ser till att skolmatsalsmiljön är så harmonisk och trevlig som möjligt. Utöver färgsättning och belysning kan man arbeta med bland annat ljuddämpande material, möbeltassar och tydligare skyltning.
- Att elever som inte kan vistas i skolmatsalen ges möjlighet till att äta i ett mindre rum, ensamma eller i sällskap med en vän.
- Att god tillgång till elevhälsa finns på alla skolor och att elevhälsan har god NPF-kompetens.
- Att ta fram en plan för övergång mellan de olika stadierna i skolan.
- Att utveckla samarbetet mellan skolan och socialtjänst, BUP, Första linjen och andra aktörer.
- Att rastverksamhet erbjuds dagligen för varje stadie på skolan och att den löpande utvärderas.
- Att förbättra samordningen inom skolan så att föräldrar kan avlastas från det ansvaret.
- Att varje skola har en plan för problematisk skolfrånvaro och hur man får tillbaka elever till skolan.
- Att skolan tar större ansvar för att upptäcka NPF-problematik och sätta in nödvändiga åtgärder.
- Att elever i behov av skolskjuts beviljas det.
- Att Södertälje kommun avsätter nödvändiga resurser för att möjliggöra exempelvis utbildning, inköp, personaltäthet och lokalombyggnationer som är nödvändiga för att genomföra detta i praktiken.

Då vissa skolor kommit längre än andra i arbetet med NPF och skolmiljö kan det vara bra att utreda var behoven är som störst innan alla åtgärder sätts in.

Jag yrkar därför:

- att Södertälje kommun utreder situationen för NPF-elever i kommunens skolor idag med en riskanalys och prioritering av nödvändiga åtgärder.
- att Södertälje kommun därefter inleder en NPF-säkring av sina skolor, med målet att alla elever ska ges förutsättningar och möjligheter att delta i och klara undervisningen på lika villkor.

Linda Sjögren (V)

